

מסורת הש"ס

^(א) לקמן דף קמו: ומוסמחא דכתובת פ"ד, (ג) פאה פ"ג מ"ו ונקמן קנ"ז,

גליון הש"ס

נכסרא דניחא לה דתיפוק עליה קלא. ע"י לקמן דף קי ע"ב מוס' ד"ה ואלו:

הגהות הב"ח

(א) גמ' אין מתנתו מתנה בירודע שאילו היה יודע: (ב) רשב"ם ד"ה גובה כתובתה מן הקרקע דבשכיל כפ"ל ויתנה כל נזמק ויני' על"ל דק"ז זה ע"כ פירש הכי דא"ת גובה כ"ח מותר כתובתה וכו':

מוסף רש"י

ועמד וכתב כל נכסיו לאחרים. כשעמד שמת בנו, ק"ל לא פירש שנשכיל מתת נטו הוא עשה, אלא סתם נתן (קדושין ט"ז). מתנתו מתנה. אחרי כן לא פירש ואלו נתינתו, נטו, דלא אולעו כתר אומנן דעמי (טו).

רבינו גרשום

דלא אמן היא. מהו מי אפורין הואיל דהני בניס לא מחיבי בבכורה כולי לא משום מתנה הוא ודוב לה קונתה או דלמא הואיל וכל דהו כשיבי בבכורה דכתי' כבד את אביך ואת אמן לרבות אשת אביך דראי משום דיהנוגו לה יקרא עבר ועשאה אפוטרופא ולא קנתה: אמר רבא כולה. הני גשי לא קנו משום דעשאן אפוטרופא משום שיש להן חביבות וקוביות דעת: לבר מאשתו אדוסה ואשתו גרושה. דלא חיוב דעתי' לגביהו כולי האי:

ורב עירא אמר שמישה דרבא כולוהו קנו. לשמה מתנה: לבר מאשתו אדא הכניס דהוייבס כבדור אמן ואיכא למימר משום אפוטרופא היא והכי נמי אשה אצל בני הבבלי דשייבי כל דהו כבכורה: בעי רבא. הא פשיטא לי דהאי דקאמר עשאה אפוטרופא כשיבי מרע הוא. אבל בכריא שכתב לה היא. מי אמרינן שיבי מכי מרע הוא עשאה אפוטרופא משום דניחא ליה דלישתמעון מלה בחר דימות עלייהו דבניס דליהנוגו בן יקרא אבל בריא הואיל דכתב לה ודאי משום מתנה הוא דכתב דאי משום דאפוטרופא הא קאי' איהו בחיים לא חזא דלא נהגו בה יקרא מצי לאחזניהו אפאי לא תנהגו בן יקרא לאמוכו. או דלמא בריא נמי ניהא ליה דלישתמעון מלה בחר ליה דימות עלייהו דבניס דליהנוגו בן יקרא דניחא ליה דלאחר מיתתו ניהגו לה כבוד ועשאה אפוטרופא מעכשיו: ת"ש הכותב פירות נכסיו לאשתו. במתנה גובה מן הקרקע ששייר דהני פירות לא חיוב לה משום כתובתה אלא משום מתנה: כתב לה הני פירות להחצי או שליש או רביעי. וזהו לה במתנה גובה כתובתה מן שאר פירות. והכותב כל נכסיו קרקע ופירות לאשתו במתנה ויצא עליו שטר חוב ר"א אומר דעתה למימר דניחא לה

כתובתה וכתובתה קודמת נכסיו ומתנה עבר. ולהוראה סבר א' מציא למינקטניהו כולוהו הרי מוטב ואם יבואו בעלי חבורת שלי אני רוצה שמוטב לה מחלת כתובתיך בשביל מתנתך ושטריו קודם למתנתך דהא נתכוון להורוהו (א) כולה כשנתן

(ב) שאיל כ"ל להרווחה דכל.

יש נוחלין פרק שמיני בבא בתרא

קלב.

צעי רבא צבריא. שכנת כל נכסיו לאשמו ולכל הני דאיירי שמואל אס כתב להם צמתנה מהיום לגמרי אי נמי מהיום ולאחר מיתה מי אמרינן מתנה גמורה היא דאי משום כבודה הא קאי הוא ויכדוה מאיתמו: דלישתמעון מלה מהשפא. לפי שיודעינן שעמדין להיות כפופין לה: **הכוסב**. צמתנה: **פירות נכסיו**. שעכשיו צעין. אי נמי דאקני לה קרקע לפירותיה דאקני לה גבופא דארעא דקנייה: **גובה**. (ט) כל כתובתה מן הקרקע דבשכיל מתנה זו לא מחלה שעבוד כתובתה שעל הקרקע ואס כתב לה קרקע ופירות לגמרי מחילתן או שליש או רביעי גובה כתובתה

מן השאר ולא זו אף זו קמני כתב לה פירות ואפי' קרקע ומיהו האי דקמני למחלה שליש ולרביעי צוז ואין צ"ל זו

מיפרש' ולא דוקא נקט כי האי סידרה הכא אלא משום דבכל דוכתא רגיל לומר כן: **כסב כל נכסיו לאשמו**. וקא סלקא דעתך השתא אפי' צמקוס צניס דלמר שמואל לעיל [קלא:] לא עשאה אלא אפוטרופא והכא קאמר דקניא: **ויאל עוליו שטר חוב**. שקדם למתנה זו ומיהו לכתובתה לא קדם: **תקרע מסתפה ותעמוד על כפותה**. דליפות כחה נכתבה מתנה זו ולכות צמותר נכסים אצל היא לא מחלה שעבוד כתובתה שעל נכסים הללו צשכיל מתנה זו שאס תיבטל מתנה זו צשכיל בעל חוב הקודם תחזור עליהם מכח שעבוד כתובתה והלכך רואה היא שתקרע מתנתה: **תקרע כפותה**. לאו דוקא שהי' אינה מוחלת כתובתה צשכיל שום מתנה שותן לה בעל דאי קנה נכסים אחרי כן תגבה מהן כתובתה כדאמרין לקמן כשמעמין [קלא:] שהי' כן כתב לה דקנאי ודעתיד אלא למיקני אצל מהנהו נכסים דיהיב לה מחלה שעבוד כתובתה דמייניו לא תגבי כתובתה הואיל וצמתנת חסס צאו לידה דאינה נותנת אל לזה שמא יצא בעל חוב ויטרפס צבוצו הלכך תקרע כתובתה לגבי הני נכסים שלא תטרוף: **ותעמוד על מסתפה**. אס אפשר לה להתקיים הלכך כיון דלא הויא מתנה

נמלאת קרחת מכאן ומכאן הויא גמורה הימה צאותה שעה דהא אי צעי בעל מצי מסלק ליה צוזוי וכדלמר **רבא צבריא** כפרק כל שעה (דף ז:) דבעל חוב מכאן ולהצא הוא גובה: **צנא אחוסי בלס**. כלמי אשת בני שכנת בני כל נכסיו ואח"כ צא בעל חוב דבני לגבות חובו שקודם למתנה ומאוחר לכתובתה: **קניא**. ולא אמרינן עשאה אפוטרופא: **אלא לאו צבריא**. ושמע מינה דצבריא קניא דליכא למימר אפוטרופא עשאה דהא קאי הוא ובשכיב מרע איירי שמואל ולא צבריא: **רצ עוירא מוקי כנולוה**. כדאמרין לעיל [קלא:] כולהו קנו דהיינו צת אלל הצניס ואשמו ארוסה ואשמו גרושה וה"נ הך אשמו דקמני היינו אשמו ארוסה ואשמו גרושה ומיהו צבת אלל הצניס ליכא לאוקומה דהא אשמו קמני. ולי קשאי הא רבינא נמי צאשמו ארוסה ואשמו גרושה מוקי לה כדמפרש לקמיה וא"כ אמאי קאמר גמרא רב עוירא מוקי לה כנולוה לימא נמי רב עוירא מוקי לה צאשמו ארוסה ואשמו גרושה דהא ליכא צינייהו אלא צת אלל הצניס לחוד כדפרישית לעיל [קלא: ד"ה ורב עוירא] וצבת אלל הצניס ליכא לאוקומה דהא אשמו קמני מרין משום דלמרן לעיל רב עוירא משמיה דרבא אמר כולהו קנו כו' [קלא:] הילכך נקט נמי הכא כי ההוא לישנא דלעיל: הכי גרסינן **רבינא מוקי לה צאשמו ארוסה ואשמו גרושה: אמר ר"נ הלכה תקרע כתובתה ותעמוד על מסתפה**. דלא תטרוף כתובה מהני נכסים אע"פ שקדמה לבעל חוב שהי' מחלה שעבוד אאלס משום דצאו לידה צמתנה ומיהו אס קנה נכסים אחרי כן תגבה מהן כתובתה כדלמר' לקמן כשמעמין. והא דליטעריך ר"נ לפסוק הלכה כחכמים היינו משום דליכא לאקשויי ידיה אדדיה כדמקשי ואזיל ואשמעינן ר"נ דשיגורא דקא משנינן דלא תקשי ידיה אדדיה שגיורא הוא ואס לא אמר הלכה כחכמים הוה אמינא דס"ל כר"ס כדמוכחא הך מילתא דלקמן: ומתמיהין ור"נ לא אזיל צטר אומדנא. דהא פלוגמא הדעת יס לנו לומר דלא מחלה שעבוד הני נכסים צשכיל המתנה: **מסנסו מסנה**. שהרי לא פירש צשעת מתנה צשכיל שאני צבור שמת בני אני נותן מתנה זו: **יודע**. היינו אומדנא אע"פ שלא פירש נמי כמי שפירש דמי: ומשי' ה"נ צתר אומדנא אזיל ר"נ דקאמר תקרע כתובתה דניחא לה צהך מתנה משום דתיפוק קלא דלאיהי מהימנא וחשובה גבי צעלה ומשום הכי כתב לה כל נכסיו ובההיא הנאה מחלה שעבוד כתובתה ואמרה אי אחי בעל חוב וטריף להני נכסי לא חיישינא: **סנ הסס**. צמס' פאה צסוק פ"ג (משנה ו). ומשום דצעי עלה רבא צבריא היאך נקט לה נמי הכא: הכי גרסי' **לה כוסב נכסיו לנניו ולא גרסינן כל: וכסב לאשמו קרקע כל שהוא**. ולא פירש אס לפרעון כתובתה אס לשס מתנה דאי לפרעון כתובתה הרי הוא כמו שפרע לה קצת כתובה וכ"ע מודו דמה שנתן לנניו אינו כלום דמשועבד היה לכתובתה: **אצדה כפותה**. לא אצדה אצדה ממש שאס יקנה נכסים אח"כ תגבה מהן המותר בלדלקמן דהא כתב לה דקנאי ודעתיד אלא למיקני אלא אצדה כתובתה מהני נכסים שאס לא יקנה הצעל נכסים אחרים היי הפסדיה שמאלו צבת לנניו לא תגבה עוד דנתרמית להס צמתנה זו והאיל ונתן גס לה קרקע כל שהוא וכדמפרש טעמא ואזיל וכגון שחלק להן ולה כל נכסיו אצל שייר אפילו חד דיקלא שלא חלק אותו אמרינן לקמן [קלא:] מגו דנתחמא אדיקלא נתחמא נמי אכולוה: וקא פריך **משום דכתב לה קרקע כל שהוא כו'**. צתמיה: **אמר רצ צמוכה לטן על ידו**. עסקינן שנתנה לו סודר שלה להקנות לנניס כדקיי"ל (צ"מ דף קמ:) ככלוי של קונה דמוכחא מילתא מדקא משתדלא צוכיית הצניס וגס נתן לה קרקע כל שהוא ואינה מערערת כלום כיון דליכא תרמי ודאי נתרמית להס צלב שלס להיות קויון מתנה זו שלא תוכל לטרוף מהן כתובתה ומחלה להן השעבוד שעל הנכסים הללו והפסדיה כתובתה אס לא תמנא מקוס אחר לגבות: **ושמואל אמר**. אפילו אין מוכה להו על ידה אלא שהיתה לשס צשעה שכנת נכסיו לנניו והיא שותקת דכיון דכתב לה קרקע כל שהוא נתרמית ושתיקה כהודאה דמיא אצל אס לא נתן לה כלום שתיקה אינה אלא כדי לעשות נחת רוח לצעלה: **רבי יוסי צבצי חנינא אמר**. אפילו לא היתה שס ולא חלק בפניה אלא שאמר לשון זה כשכתב לה ההוא קרקע כל שהוא טלי קרקע זו בכמותיך והיא לא תגביה ודאי מחלה שעבודה משאר הנכסים. ואחרון מיקל:

למידע ליה כתובתה בשביל כבוד שעושה לה דכותב לה כל נכסיו כדי שיעא לה קול שחשובה היא בעיניו כל כך ומחלה לה כתובתה בשביל מתנה הלכך תקרע כתובתה ותעמוד על מתנה: נתן ההם. במס' פאה: וכתב לה קרקע כל שהוא. ודקא כתב אבל אי לא כתב לא אברה כתובתה משום דאיכא למימר דלא בציא לצעורי בעלה לא מיחא: במוכה להן על ידה. שתקבל לכל אחד חלקו שלא בפניהם היה וזיכתה לכל אחד ולא מיחת אמרי' דמחלה כתובתה באותו קרקע כל שהוא: ושמואל אמר במחלק לפניו. כל נכסיו והיא שותקת מחלה.

פ'י רשב"ם העקרי

קח א מיי' פ"ו מה' וזיכיה הלכס ד קמנ עשין סב טושי' אהי'ע ס"י קן ספיר א טושי'ע ח"מ ס"י רמו ספיק ד:

קב ב מיי' שס ה'ל' ח וסמנ שס טושי'ע אהי'ע ס"י קן ספיק ג:

ק ג מיי' שס ה'ל' א וסמנ שס טושי'ע ח"מ ס"י רמו ספיק א:

קיא ד מיי' שס ה'ל' ח וסמנ שס טושי'ע אהי'ע ס"י קן ספיק ג: קיב ה מיי' שס הלכס ט ועי' בת"מ וסמנ שס טושי'ע אהי'ע ס"י קן ספיק א וטושי'ע ח"מ ס"י רמו ספיק יג:

קסא

רבינו גרשום (המשך)

לה מתנה ולא להפסדיה הלכך אינה מועילת לה מתנה משום בעלי חבורת של בעלה ולא תפסיד בשביל מתנה. אלא תקרע מתנתה ותעמיד על כתובתה ותגבה כתובי' מן הנכסים משום דשטר כתובתה קודם לשטר חובו. וחכ"א לא אזלינן בחר אומדנא אלא תקרע כתובתה ותעמיד על מתנתה משום דאיכא למימר דמחלה כתובתה לבעל בשביל המתנה. (ג) ואח"כ הוציא בעל חוב שטר חובו שקדם שיעבדורו לשיעבדור מתנה והוציא מידה הנכסים ונמצא קרחת מכאן ומכאן מתכובה וממתנה: מעשה ואירע דבר. כענין הוה צבת אחותו שלי ר' יהודה שותית לה ועשה לה ארוס כתובה מן האירוסין ואחר כך כתב לה נכסיו במתנה ומת וצא מעשה חכמים שחוציא בעל חובו של ארוס תקרע כתובתה ותעמיד על מתנה משום דאיכא למימר דמחלה כתובתה על אותה מתנה ותעמיד מן האומדנא קניא משום דקאים ותפשטו מהכא בעיא: לא לעולם כשיכיב מרע. ודקאמרת הא לא עשאה אלא אפוטרופא ולא קניא איכא דקניא ואיכא דלא קניא. ורב עוירא מוקיע לה לעיל ככלוה דקני משום מתנה לכד מאשה אצל הצניס ואשה אצל בני הבבלי. ורבינא לא מוקיע לה דקנו ככלוה אלא אשתו ארוסה ואשמו גרושה בלבד דעתי' למימר אילו היה יודע שבנו קיים לא היה כותבן לאחרים. ואמר רב נחמן הלכה כר"ש בן גמאי אלא דאזיל בחר אומדנא. וזהו דעתי' ומשינו דאי אולי בחר אומדנא. וזהו דעתי' דירה (אזיל) דאמרין לה למימר דניחא לה

למידע ליה כתובתה בשביל כבוד שיעושה לה דכותב לה כל נכסיו כדי שיעא לה קול שחשובה היא בעיניו כל כך ומחלה לה כתובתה בשביל מתנה הלכך תקרע כתובתה ותעמוד על מתנה: נתן ההם. במס' פאה: וכתב לה קרקע כל שהוא. ודקא כתב אבל אי לא כתב לא אברה כתובתה משום דאיכא למימר דלא בציא לצעורי בעלה לא מיחא: במוכה להן על ידה. שתקבל לכל אחד חלקו שלא בפניהם היה וזיכתה לכל אחד ולא מיחת אמרי' דמחלה כתובה באותו קרקע כל שהוא: ושמואל אמר במחלק לפניו. כל נכסיו והיא שותקת מחלה. למידע ליה כתובתה בשביל כבוד שעושה לה דכותב לה כל נכסיו כדי שיעא לה קול שחשובה היא בעיניו כל כך ומחלה לה כתובתה בשביל מתנה הלכך תקרע כתובתה ותעמוד על מתנה: נתן ההם. במס' פאה: וכתב לה קרקע כל שהוא. ודקא כתב אבל אי לא כתב לא אברה כתובתה משום דאיכא למימר דלא בציא לצעורי בעלה לא מיחא: במוכה להן על ידה. שתקבל לכל אחד חלקו שלא בפניהם היה וזיכתה לכל אחד ולא מיחת אמרי' דמחלה כתובה באותו קרקע כל שהוא: ושמואל אמר במחלק לפניו. כל נכסיו והיא שותקת מחלה.

מוסס כפי אומד דעמה ויהי כפופין לה ומחלה מתלתא הלכתא צלא טעמא קא חשיב לה דצברי צבואה הס [לקמן קמד.] שאנו סותרין את המתנה מדעתנו ולמימר דאפוטרופוס בעלמא שויה. ודוקא כל נכסיו דליכא שזיר לא כמתקנינן ולא כמנוטלינן אצל איכא שזיר קנתה. ודוקא אשמו אצל אחר שכנת לו שכי' כל נכסיו קיי"ל לקמן צפ' מי שמת דאס מת שיק לוק אצל דכיון דלא שזיר מיד לואת שכי' היא זו שהיא ירא למוט והו דצברי כמכונין ומסורין: ה"נ לא לביאה ס' (כדפוסה) עד והכי פירושא פשיטא דאס כתב כל נכסיו לנני גדול כל קנה דלא עשאו אלא אפוטרופא לנצדור נמיון שחלקו לו אחי כבוד צשכיל שיהא אפוטרופוס צנכסיהס: אפי' קטן מטועל צעריס. לא קנה דאפוטרופוס שויה:

כל הלאה דל"ל ואס אח"כ הולא וכו' מולא מידה הנכסים ונמלאת קרחת וכו'. (ג) נראה דל"ל ואס אח"כ הולא וכו' מולא מידה הנכסים ונמלאת קרחת וכו'. (ב) שאיל כ"ל להרווחה דכל.

בנין דיקרין והננות ליהו מיתוון מתיבסיה כדתנן כמתות [ונ:] הלכך ילפי מהדדי מה הצניס כו' דהא ידמון תנן אף גבנות כו' כדמפרש לעיל דנתיחא לן כפיין ליה לאכ אלא אומרים לו ידוד (צ"ל ידוד) ילדה כו' [במתות מט:] וכי דיעא צבירא מעין צי דיעא **קאם קטון דלא סקני קטנא אסתקנא**. שימתיהו הכרית לנח בשתנו זו מזו. והשתא לא איפשט לן אי איירי רביצ' צבריא אי לא הלכך מספקא לן ומה שחפס תפס: **הכוסב כל נכסיו**. כלומר הנותן צמתנה. ובשכ"מ מיירי ונקמן צעי צבריא היאך ומשום הכי נקט לה הכא וכן נמי דלמר' לקמן תנן הוסס הכוסב כו' כדכנולו צעי רבא צבריא היאך: **לא עשאה אלא אפוטרופא**. דכיון דלא שזיר לנניו מידי איכא למימר דלהכי כתב לה שזיר כל גביה מתלקין לה כבוד משום דאזיק צביונה נכסי צבנותה לפרענס